

Ramazan Serisi - İslam Tarihinin Aydınlatıcı Anları

Beşinci Bölüm

Habeşistan'a Hicret ve Kararlılık Politikası, Uzlaşa Değil

Habeşistan'a hicret, sadece dinleri için kaçan bireylerin duygusal bir sahnesi değildir, aksine henüz zayıflık aşamasında olan bir davetin dengesinde dikkatlice hesaplanmış siyasi bir hamledir. Mekke'de eziyet şiddetlenip işkence, risaleti söndürmek için sistematik bir politika haline geldiğinde, Müslümanlara silahlı olarak karşılık vermeleri emredilmediği gibi onlardan topluma entegre olmaları da talep edilmemiştir. Aksine üçüncü bir seçeneğe yönlendirilmişlerdir ki o da; akideden taviz vermeden veya akideyle çelişen fikir, örf, duygu ve geleneklere boyun eğmeden daveti korumanın sağlanabileceği bir yere geçici olarak intikal etmektir.

Habeşistan'ın seçilmesi gelişigüzel bir karar değildi. Ayrıca sadece coğrafi olarak çok yakın olması da değildi; aksine temel bir siyasi avantaja sahip olmasıydı; zira orada “yanında hiç kimseye zulmedilmeyen” bir hükümdar vardı. İşte bu kısa ifade, siyasi düşüncede önemli bir kriteri özetlemektedir; zira İslam dinine mensup bir ortam olmasa bile fikrin devam etmesine ve büyümesine imkan sağlayıp olabildiğince de adaleti sağlayacak bir ortam arayışı. Hedef ise akidevi bütünleşme değil, aksine geçici bir korunma idi.

Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem yarımada ve çevresindeki güç haritasının farkındaydı. Kureyş önemli bir ekonomik nüfuza sahipti ancak bölgedeki tek güç değildi. Deniz gücü ve ticari ilişkileriyle Habeşistan, Kızıldeniz'de önemli bir denge unsuru oluştuyordu. Oraya Sahabelerden bir grubun gönderilmesi iki mesaj taşımaktaydı: Birincisi bireylerin korunması, diğeri ise davetin Mekke coğrafyasıyla sınırlı olmadığını göstermek.

Kureyş, baskı yoluyla hicret edenlerin geri gönderilmesi için çalıştığında Amr ibn As, Necaşi'yi onları teslim etmeye ikna etmek için hediyelerle dolu bir heyet göndermişti. İşte burada, akidevi kararlılık ve siyasi zekayı ortaya koyan bir sahne ön plana çıktı. Zira Cafer ibn Ebi Talib Radiyallahu Anh, İslam'ı arz ederken güzellemede bulunmamış ve İsa Aleyhisselam hakkında inandığı şeyleri de gizlememiştir. Nitekim Cafer, Meryem Suresi'nden ayetler okumuş ve Necaşi de sakalı ıslanana kadar ağlamıştır. Müslümanlar akidevi farklılıklarını gizlememiş, ancak onlar akideyi açıkça ve saygın bir şekilde arz etmiştir. Peki ya sonuç? Necaşi onları teslim etmeyi reddetmiş ve Kureyş'in hediyelerini de geri göndermiştir.

Bu tutum dakik bir örneklik sunmaktadır: Yani İslam kendini uluslararası gerçeklikten izole etmediği gibi onun içinde de erimemiştir. Dolayısıyla İslam, kendini izole etmez ve gerçekçilik bahanesiyle taviz de vermez. İlişki kurar, gerekirse geçici olarak ittifaklar kurar ve güçler arasındaki çelişkileri kullanır ancak sabitelerinden asla ödün vermez. Nitekim Cafer, akidesi pahasına Habeş sarayını memnun edecek hiçbir şey söylememiş, gereksiz kışkırtıcı çatışmaya da

girmemiştir. Aksine akideyi kararlı ve net bir şekilde ifade eden açık ve ölçülü bir konuşma yapmıştır.

Günümüz gerçekliğinde, genellikle iki çelişkili seçenek sunulmaktadır: kimliği korumak adına tam bir izolasyon ya da siyasi gerçekçilik bahanesiyle mevcut sistemlere asimilasyon. Habeşistan'a hicret etme deneyimi, bu keskin kutuplaşmayı kırmıştır. Yani bir ümmet, kendi vizyonundan vazgeçmeden karmaşık uluslararası sistemle muamele edebilir ve hareket alanları arayabilir. Ayrıca ümmet, büyük güçlerden gelmiş olsa bile, özünü etkileyen baskıları reddedebilir.

İslam'da siyaset, sadece acil çıkarların yönetimi olmadığı gibi güç dengesinde izole olmuş bir ideal de değildir. İslam'da siyaset, gerçekliği bilinçli bir şekilde okumak ve uluslararası ilişkileri anlamaktır; bununla birlikte akide ve ondan kaynaklanan hükümlerde sebat etmektir. Bu yüzden Habeşistan'a hicret, Necaşi'ye bir dostluk beyanı olmadığı gibi onun inandığı şeyleri kabul etmek de değildir; aksine bağımsız bir varlık kurmayı hedefleyen daha büyük bir süreç kapsamında atılmış bir adımdır. Nitekim Medine'de nusret sağlandığında, hicret edenler geri dönmüştür; çünkü merhale değişmiştir.

Habeşistan'a hicret bize, güvenli bir sığınak aramanın, açık vizyon kapsamında olduğu sürece bir zayıflık olmadığını öğretmiştir. Ayrıca bize, herkes bize muhalefet etmiş olsa bile, bir fikri taviz vermeden güvenle arz etmenin vacip bir husus olduğunu öğretmiştir. Aynı zamanda bize, siyasetin duygularla değil, aksine İslam'ın hükümlerine göre gerçekliği anlamak ve onun çevreleyen şeyleri okumakla yönetildiğini de öğretmiştir.

Böylece Habeşistan'a hicretin olması, siyasi bir eylem, bir vizyon ve iktidar yolunda atılmış hesaplı bir adım olup tesadüfen gerçekleşmemiştir; aksine risalet üzerinde pazarlık yapmadan gerçekliği anlayan bir yaklaşımın semeresi olarak gerçekleşmiştir.

Hizb-ut Tahrir Mısır Vilayeti Medya Bürosu